

Pohjois-Karjalan

TALOUSKATSAUS

2 • 2008 lokakuu

- Muovituotteiden valmistus
- Metalliteollisuus
- Puun sahaus
- Puutuotteiden valmistus
- Kivituotteiden valmistus
- Kauppa
- Rakentaminen
- Majoitus- ja ravitsemisala
- Elintarvikkeiden valmistus
- Koulutus-, terveys- ja sosiaalipalvelut
- ICT ja tietojenkäsittelypalvelut
- Liike-elämän palvelut
- Kuljetus

Ero koko maan kehitykseen edelleen suuri

Kaikkien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2007 kasvoi 3,6 prosenttia Pohjois-Karjalassa. Alkuvuosi 2008 toi hiukan paremman tuloksen: liikevaihto nousi 4,4 ja henkilöstömääräkin 2,4 prosenttia edellisvuoden alkujaksoon verrattuna.

Pohjois-Karjalan liikevaihdon kasvu oli kuitenkin edelleen selvästi koko maan nousua hitaampaa. Ero maan keskimäärään alkoi syventyä vuoden 2006 aikana.

Voimakkaan rakennemuutoksen tuomia tuotantosupistuksia ei ole voitu korvata kokonaan, vaikka tukitoimien avulla on edesautettu satojen uusien työpaikkojen syntyä. Maakunta tarvitsee edelleen erillistukea ja Joensuun seutu mahdollisuuden saada äkillisen rakennemuutoksen varoja myös vuonna 2009.

Suurimmat suhteelliset kasvajat löytyivät alkuvuoden aikana terveys- ja sosiaalipalveluista, tietojenkäsittelypalveluista, muovituotteiden valmistuksesta sekä liike-elämän palveluista. Myös perinteisesti vahva metalli oli 11 prosentin nousussa.

Sen sijaan sähköteknisten tuotteiden valmistuksessa, informaatiosektorilla ja puualalla oli vaikeuksia. Koko teollisuuden liikevaihto kasvoi maakunnassa vain 1,1 prosenttia.

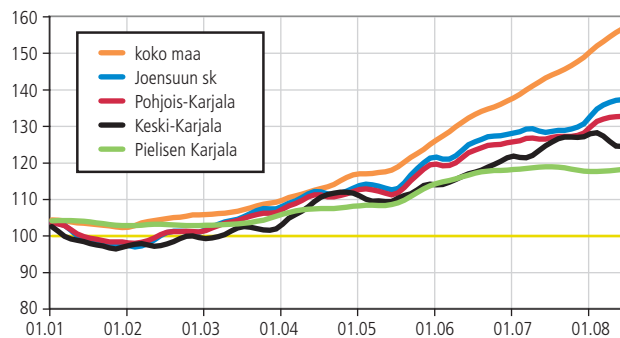
Henkilöstömäärä oli ilahduttavassa nousussa. Kehitys oli myönteisintä tietojenkäsittelypalveluissa ja muovituotteiden valmistuksessa ja myös rakentaminen oli edelleen vilkasta.

Pohjois-Karjalan tehdasteollisuuden vientiliikevaihto kasvoi vuonna 2006 vielä 8,1 prosenttia mutta kääntyi laskuun. Vuonna 2007 viennin arvo vähentyi kaikkiaan 7,7 prosenttia edellisvuoden tasosta. Samaan aikaan tehdasteollisuuden vienti nousi koko maan tasolla 8,1 prosenttia. Vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla maakunnan tehdasteollisuuden vientiliikevaihto jäi 9,5 prosenttia edellisvuoden tasosta.

Maakunta joutuu ponnistelemaan vahvasti, jotta eroa keskimääräiseen kasvuvauhtiin Suomessa saadaan kurottua kiinni. Onneksi kehittämisresurssit ovat varsin runsaat ja hyvillä hankkeilla riittää tukea.

Liikevaihto

Kehitys Pohjois-Karjalassa ja koko maassa

— = indeksi 100

Pohjois-Karjalassa toimii vakavaraisia yrityksiä ja osaavaa työvoimaa löytyy. Maailmantalouden ailahtelujen keskelläkin kasvulle on mahdollisuuksia.

Seuraava Pohjois-Karjalan talouskatsaus ilmestyy toukokuussa 2009.

Matti Kuosmanen
Pohjois-Karjalan talouskatsaustyöryhmän puheenjohtaja

Pohjois-Karjalan alkuvuoden kehitys ennakoitua parempi

Koko maan osalta talouden käännekohta osui maaliskuulle, mistä lähtien kuukausittaiset tuotannon kuvaajat ovat olleet osin jopa miinusmerkkisiä edelliseen vuoteen verrattuna. Niinpä maaliskuu-heinäkuun tuotannon kasvuksi jäi enää 1,4 % vastaavaan ajankohtaan vuonna 2007 verrattuna. Tuotannon muutokset heijastuivat melko nopeasti myös työttömyyteen.

Yleinen aluetalouden kehitys

Koko maassa alkuvuoden 2008 noin 10 %:n työttömyyden alenemismuutos tuihtuikin lähtien noin 7 %:n alenemistasolle. Myös yritysten perustamiset vähenivät ensimmäisellä puolikkaalla vuoteen 2007 verrattuna noin 3 %.

Pohjois-Karjalassa vuoden 2008 alun työttömien määrä väheni noin 4-5 %:a edellisvuoden tasosta. Työttömyys siis aleni hitaammin kuin koko maassa, mutta ero ei maakunnan tappioksi ollut enää niin suuri kuin vuoden 2007 lopulla, jolloin ero oli jopa 10 prosenttiyksikköä.

Keskimäärin työttömiä on kuluvaan vuonna ollut 10 200 mikä merkitsee 13,2 %:n työttömyysastetta tammi-syyskuulta, kun koko maan vastaava oli 7,5 %. Alueellisesti maakunnan työttömyys on korkein koko maassa.

Maakunnan väestömäärä oli syyskuun lopussa 166 268, missä oli vähennystä vuoden takaiseen 483 asukasta. Väestön väheneminen on vuoteen 2007 nähden hidastunut selvästi, silloin muutos oli -780 asukasta. Paremmen kehityksen taustalla on pienentynyt nettomuuttotappio, mikä näkyy erityisesti Joensuun seudulla.

Pohjois-Karjalan kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi vuoden 2008 alkupuoliskolla 4,4 % vastaavasta vuoden takaisesta ajanjaksosta. Koko maassa vastaava kasvu oli reilusti kaksinkertainen eli 9,6 %. Maakunnan talousvauhti ei kuitenkaan enää jäänyt aivan niin paljon jälkeen koko maasta kuin vuoden 2007 lopun tarkastelussa. Tätä selittää mm. se, että Perloksen alasajo ei enää näy yhtä suurena kuin aiemmin.

Viime vuosien koko maan hyvän talouskasvun aikana alueelliset erot ovat selvästi kasvaneet. Tämä näkyy myös Pohjois-Karjalan sisäisessä kehityksessä, vaikka sitä Perlos lieventääkin. Nyt tuoreimmassa tiedoissa Joensuun seutukunnan kasvu oli rakennemuutoksesta huolimatta odotettua parempi eli 5,7 %, Keski-Karjalassa jo selkeästi pienempi eli 2,7 % ja Pielisen Karjalassa jäätin miinukselle prosentin verran. Muutosluvut kuvaavat hyvin kehitystä ja alue-erojen kasvua koko hyvän talouskasvun ajalta.

Vuodesta 2006 lähtien kaikkien toimialojen liikevaihdot ovat kasvaneet koko

maassa 9,5 %:n vuosivauhdilla ja Pohjois-Karjalassa vastaavasti 4,8 %. Maakunnan sisällä Joensuun seutukunnan kasvu on ollut keskimäärin 5,5 %, Keski-Karjalan 4,9 % ja Pielisen Karjalan 1,0 %.

Alkuvuoden perusteella voidaan ennakoita talouskasvun hidastuessa sitä, että koko kuluvaan vuoden liikevaihto olisi Pohjois-Karjalassa reilut 6,1 miljardia euroa.

Yritysten perustamiset kääntyivät Pohjois-Karjalassa koko maan tavoin laskuun, vähennystä tuli 8 % ensimmäisellä vuosipuoliskolla.

Liikevaihto

Pohjois-Karjalan alkuvuoden liikevaihdon koko maata heikomman kehityksen taustalla on teollisuuden huono kehitys. Maakunnassa tehdasteollisuuden liikevaihto jopa hieman laski, kun taas koko maassa nousua oli 8 %. Teollisuuden kehitys heijastui luonnollisesti myös kuljetukseen, missä vähennystä oli lähes pari prosenttia.

Teollisuudessa suurimpana selittäjänä heikolle kehitykselle oli metsäsektorin tilanne, mikä edelleen heikkeni aiempiin vertailuihin nähden. Esimerkiksi sahaustoiminnan liikevaihto väheni peräti lähes kolmanneksen. Myös puutavaran valmistus aleni, mutta suhteellisesti puolta vähemmän. Perloksen toimintojen alasajo näkyi teollisuuden vähenemisessä, mutta ei enää yhtä suurena kuin aiemmissa vertailuissa. Myös kivipuolen alamäki jatkui, kuitenkin selvästi loivemmin kuin aiemmin.

Myönteistäkin kehitystä oli teollisuudessa. Erityisen ilahduttavaa oli muovituotteiden 16,6 % sekä elintarvikesektorin 12,2 % tuotannon hyvä kasvu. Tämä on hyvä merkki maakunnan monipuolisesta tuotantorakenteesta; teollisuus on "useamman kartin" varassa. Metallissa erityisesti koneiden ja laitteiden valmistus kasvoi edelleen hyvää vauhtia, nyt noin 9 %:n tasolla.

Vaikka maakunnan työllisyyskehitys ei yltänyt alkuvuodesta läheskään koko maan vauhtiin, palveluiden kasvu oli ilahduttavan suurta ja se piti talouden kehityksen positiivisena. Kaupan liikevaihdon kasvu oli 6,2 %, mihin oli varmasti

KEHITYS Pohjois-Karjalassa 1.-6.2008/1.-6.2007

Liikevaihto

	Henkilöstömäärä muutos %	Liikevaihto 1000 e		Muutos	
		1.-6.2008	1.-6.2007	1 000 e	%
Terveys- ja sosiaalipalvelut (tol N)		55 877	45 448	10 429	22,9
Tietojenkäsittelypalvelut (tol 72)	17,5	14 544	12 347	2 197	17,8
Muovituotteiden valmistus (tol 252)	20,4	70 384	60 375	10 009	16,6
Liike-elämän palvelut (tol K)	9,1	151 101	130 495	20 606	15,8
Tutkimus ja kehittäminen (tol 73,743)	3,2	3 152	2 785	367	13,2
Elintarvikkeiden valmistus (tol DA)	4,6	127 476	113 616	13 860	12,2
Metallituotteiden valmistus (tol 28)	4,0	144 349	130 096	14 253	11,0
Rakentaminen (tol F)	10,3	252 943	228 682	24 260	10,6
Koneiden ja laitteiden valmistus (tol DK)	-0,6	246 853	226 587	20 266	8,9
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (tol H)	5,3	53 844	50 131	3 713	7,4
Palvelut (tol G-Q)	4,7	1 262 294	1 187 588	74 707	6,3
Kauppa (tol G)	6,1	811 095	763 517	47 578	6,2
Koko metalli (tol 27-34)		476 312	453 335	22 977	5,1
Kaikki toimialat yhteensä (tol A-X)	2,4	3 035 128	2 906 243	128 885	4,4
Jalostus (tol C-F)	-2,7	1 634 653	1 596 225	38 428	2,4
Koko teollisuus (tol CDE)	-6,6	1 384 980	1 369 757	15 224	1,1
Tehdasteollisuus (tol D)	-7,5	1 222 511	1 226 419	-3 908	-0,3
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne (tol I)	1,4	161 905	165 019	-3 114	-1,9
Kivituotteiden valmistus (tol 267)	-21,1	32 618	35 013	-2 394	-6,8
Sähköteknisten tuotteiden valmistus (tol DL)	-44,4	73 914	87 848	-13 934	-15,9
Puutavaran valmistus (tol 202-205,361)	-5,9	70 205	83 587	-13 381	-16,0
Informaatiosektori	-32,5	132 967	158 484	-25 517	-16,1
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (tol 201)	-9,0	132 655	190 621	-57 966	-30,4

vaikuttamassa voimakas liikerakentaminen ja sitä myöten tarjonnan monipuolistuminen. Ostovoiman ulosvirtausta ei enää ole yhtä paljon kuin aiemmin ja venäläisten kasvavat ostokset näkyvät kaupan luvuissa.

Liike-elämää palveleva toiminta ja kiinteistöalan palvelut puolestaan kasvoivat jopa koko maata nopeammin, kun nousua oli peräti 15,8 %. Yksityiset terveys- ja sosiaalipalvelut ovat myös maakunnassa kovassa nousussa, kasvua kertyi reilu viidenneksen.

Rakentamisen vauhti jatkui edelleen korkeana, nyt kasvua tuli 10,6 %, mikä oli kuitenkin kolmanneksen koko maata pienempi.

Kaikkiaan liikevaihdon kehitystä voidaan pitää tyydyttävänä ja odotuksia parempana, kun huomioidaan metsäsektorin vaikeudet sekä Perloksen alasajo kerrannaisvaikutuksineen.

Vienti

Pohjois-Karjalan tehdasteollisuuden viennin arvo laski vuoden 2008 alkupuoliskolla 9,5 % edellisen vuoden vastaavan ajanjakson tasosta. Viennin arvonn lasku on kiihtynyt vuoteen 2007 verrattuna, mikä selittää teollisuuden miinusmerkkistä liikevaihtokehitystä. Metsäsektorin vaikeudet näkyvät erityisesti Keski-Karjalassa sekä Pielisen Karjalassa, joissa koko teollisuuden viennin arvo väheni reilulla viidenneksellä, Joensuun seutukunnassa lasku oli 4,3 %.

Viennin osuus teollisuuden liikevaihdosta on vähentynyt edellisestä vertailusta selvästi siten, että sen osuus oli alkuvuodesta hieman alle 40 %. Teollisuuden viennin arvo laski kaikilla maakunnan merkittävillä päätoimialoilla muovia lukuun ottamatta. Myös koko metalli oli laskusuunnassa, vaikka sen sisällä koneiden ja laitteiden vienti edelleen kasvoikin.

Henkilöstö

Henkilöstön määrää käsittävät tiedot ovat hyvin ennakkollisia ja niiden tarkkuuteen on syytä suhtautua varauksellisesti.

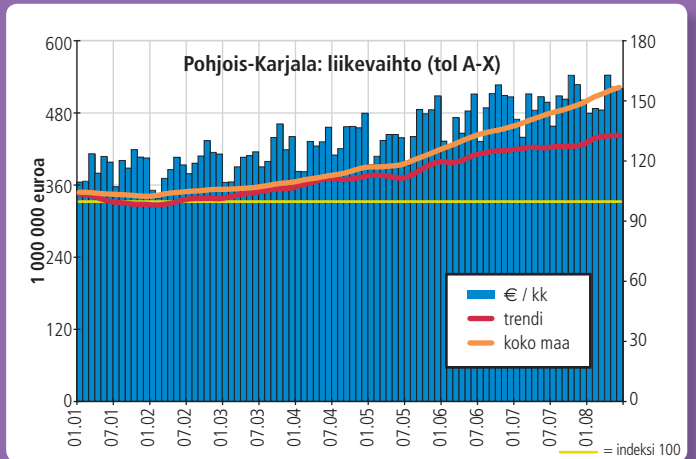
Yksityisen puolen henkilöstömäärät ovat kasvaneet 2,4 %, mikä merkitsee lukumääräisesti noin tuhatta työpaikkaa. Heikoin kehitys oli Pielisen Karjalassa ja paras Keski-Karjalassa.

Julkisen sektorin palkkasumma kasvoi koko maakunnassa 5,6 %, mikä merkitsee palkkojen nousu huomioiden sitä, että nettotyöpaikkakasvua kertyi vain hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Kokonaisuutena kaikkien sektoreiden työpaikkamäärä kasvoi noin 2 % eli 1 300:lla.

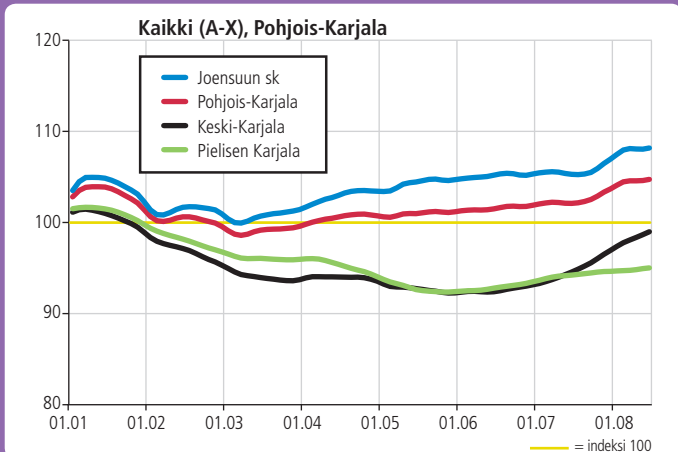
Seppo Tiainen

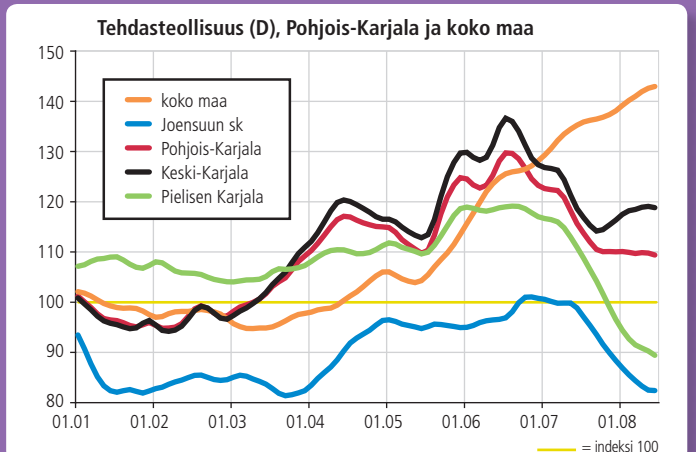
Liikevaihto

Henkilöstö

Vienti

Nousee

Kuvaa muutosta ajalta 1-6/2008 edellisen vuoden vastaavan ajankohdan lukuihin.

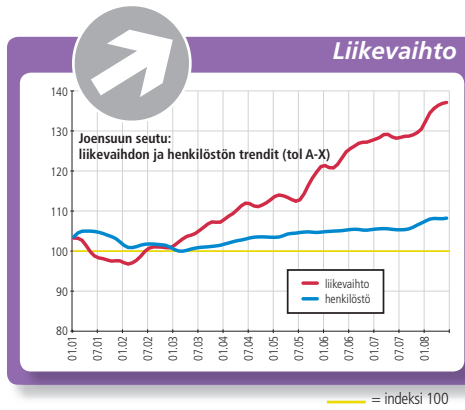
Ennallaan

Laskee

Indeksi 100 on vuosi 2000. Vuoden 2008 tiedot tarkentuvat vuoden 2009 loppuun asti. Henkilöstömäärä = yrityksissä tehdyt henkilötyövuodet eli ns. kokopäivätyölliset työntekijät. Ei sisällä alkutuotantoa ja julkista sektoria. Toimialanumerointi on Tilastokeskuksen TOL-luokituksen mukainen. Tilastokeskuksen suhdannetiedoissa Perlos luetaan sähköteknisten tuotteiden valmistukseen.

Joensuun seutukunta

Tietojenkäsittely myötätulessa, haasteita puuteollisuudessa

Joensuun seudulla kaikkien toimialojen liikevaihdon kasvu jatkui nyt kuudetta vuotta yhtäjaksoisesti. Positiivisimmassa vireessä lähes parinkymmenen prosentin kasvulla oli tietojenkäsittely.

Joensuun seudun kiperimpänä haasteena on saada puutoimiala uudelleen nousu-uralle. Maailmalta ja erityisesti USAsta alkanut rahoitusalan kriisi leviää pikkuhiljaa myös Suomeen. Kaikkien toimialojen liikevaihdon kasvu oli vuoden 2008 alkupuoliskolla 5,7 % vuoden 2007 alkupuoliskoon verrattuna. Rahallisesti liikevaihto oli yhteensä 2,362 miljardia euroa, joka on noin 127 miljoonan euroa enemmän kuin vuotta aiemmin vastaavana ajankohtana.

Joensuun seudulla yli kymmenen prosenttia kasvaneiden toimialojen kirjo on onneksi laaja. Positiivisia lukuja on ollut erityisesti tietojenkäsittelypalveluissa, missä kasvu oli noin 2,1 miljoonaa euroa eli 18,3 %. Terveys- ja sosiaalipalveluissa kasvu oli 16,5 % ja liike-elämän palveluissa 15,2 %. Myös muovituotteiden valmistus 14,5 %, metallituotteiden valmistus 12,2 %, elintarvikkeiden valmistus 12,2 % sekä tutkimus ja kehitystoiminta 12,1 % olivat hyvässä nousussa.

Hankalin tilanne on ollut puun sahauksessa, höyläyksessä ja kyllästyksessä, joissa liikevaihto on pudonnut peräti 27,2 %. Rahassa se tarkoittaa yli 19 miljoonan euron lovea yritysten tulovirroissa.

Helppoa ei ole ollut myöskään informaatiosektorilla, jossa liikevaihto on pudonnut 21,8 miljoonaa euroa vuoden 2007 alkuun verrattuna. Prosenteissa laskua oli 17 %. Samoin sähkötekniisten tuotteiden valmistus on ollut vastatulessa, laskua 16,9 % ja rahallisesti 14 miljoonaa euroa.

Viennissä suurimmat haasteet ovat olleet puutoi-

mialoilla, jossa oli viidenneksen lasku vuoden 2007 alkupuoliskoon verrattuna. Viennin arvo oli yli 12,5 miljoonaa eli 20,6 % vähemmän kuin edellisvuonna samaan aikaan.

Myös koko metallin toimialaryhmässä oli viennin osalta negatiivista kehitystä. Laskua edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan oli 6,8 %.

Samoin kävi tehdasteollisuudessa, mutta siellä selvittiin pari prosenttia pienemmin luvuin, -4,3 %. Viennin osalta ainoana valopiikkuna oli metallituotteiden valmistus, jossa saatiin kasvua 6,7 %.

Joensuun seudun kaikkien toimialojen henkilöstömäärän kasvu on ollut viime vuosina tasaista. Vuosina 2005 ja 2006 henkilöstömäärän kasvu vuositasolla oli yhden prosentin tuntumassa. Vuonna 2007 henkilöstömäärä kasvoi 0,5 prosenttia.

Alkuvuonna 2008 kaikkien toimialojen henkilöstömäärä kohosi 2,4 prosenttia edellisen vuoden vastaava ajankohdasta, työpaikkojen määrän nettolisäyksenä tämä tarkoittaa reilua tuhatta työpaikkaa lisää. Yritysten määrän nettolisäys kuluneen vuoden alkupuoliskolla oli 162.

Joensuun seudulla tarvitaan nyt vahvaa panostusta erityisesti puualan saattamiseksi uuteen kuokistukseen. Mahdollisuuksia voi löytyä esimerkiksi puuenergian hyödyntämisestä.

Pekka Nuutinen, vt. toimitusjohtaja, JOSEK Oy

Keski-Karjalan seutukunta

Palvelut, kauppa, rakentaminen ja Keski-Karjalassa

Liikevaihdon kehitys on ollut Keski-Karjalassa verrattain positiivista vuoden 2008 alkupuoliskolla huolimatta joidenkin toimialojen liikevaihdon heikkenemisestä. Kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi 2,7 prosenttia edelliseen vastaavaan kauteen verrattuna. Erityisen voimakkaasti kasvoi liike-elämän palveluiden liikevaihto, vaikkakin toimiala on seudulla vielä suhteellisen pieni. Seudun puutoimialan yritysten vaikeudet näkyvät, sillä suurimmat sukeltajat ovat puutoimialalta.

Rakentamisen liikevaihto 23 % on jatkanut kasvuaan vuoden 2007 hyvien lukujen jälkeen. Myös koneiden ja sähkötekniisten tuotteiden valmistuksessa liikevaihdon kasvu on jatkunut suotuisana jo useamman vuoden. Alkuvuonna liikevaihto nousi 25 %. Keski-Karjalan metallin menestys jatkuu edelleen, sillä koko metallin liikevaihto on kasvanut viidenneksen edelliseen kauteen verrattuna.

Kauppan ja palvelujen toimialat jatkavat kasvuaan noin 12 prosentin vauhdilla. Kaupan piiristä kuuluneiden viestien mukaan mm. venäläiset asiakkaat ovat selvästi lisääntyneet tänä vuonna. Myös kauppalikkeiden isojen investointien valmistuminen on todennäköisesti lisännyt liikevaihtoa.

Palvelualan liikevaihdon kasvussa näkyy kuluksen kasvun lisäksi myös se, että seudulle perustetuista uusista yrityksistä valtaosa on palvelualan yrityksiä. Positiivista on majoitus- ja ravitsemustoitinnan liikevaihdon nousu 2,8 % aiempien kausien negatiivisen kehityksen jälkeen.

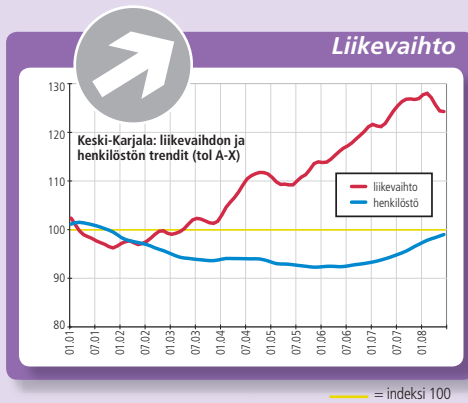
KEHITYS JOENSUUN SEUTUKUNNALLA 1.-6.2008 / 1.-6.2007

Liikevaihto

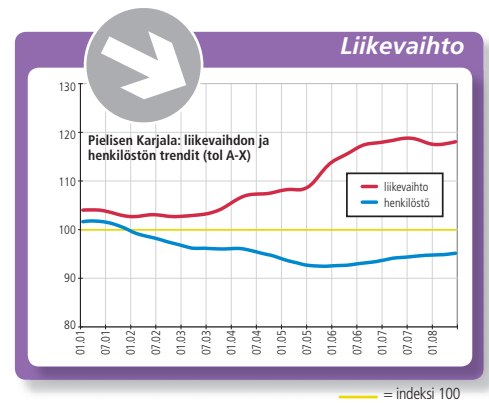
	Liikevaihto 1000 e		Muutos	
	1.-6.2008	1.-6.2007	1 000 e	%
Tietojenkäsittelypalvelut (tol 72)	13 837	11 698	2 139	18,3
Koulutus, terv.- ja sos.palv. (tol M-N)	40 395	34 672	5 723	16,5
Liike-elämän palvelut (tol K)	134 933	117 090	17 843	15,2
Muovituotteiden valmistus (tol 252)	55 993	48 901	7 092	14,5
Metallituotteiden valmistus (tol 28)	133 932	119 330	14 602	12,2
Tutkimus ja kehittäm. (tol 73,743)	2 493	2 222	270	12,2
Elintarvikkeiden valmistus (tol DA)	107 929	96 244	11 685	12,1
Rakentaminen (tol F)	199 347	185 008	14 338	7,8
Majoitus- ja ravitsemustoim. (tol H)	40 416	37 528	2 888	7,7
Koneiden ja laitteiden valm. (tol DK)	209 253	196 127	13 126	6,7
Jalostus (tol C-F)	1 247 378	1 178 271	69 107	5,9
Mineraalituotteiden valmistus (tol 26)	19 178	18 142	1 036	5,7
Kaikki toimialat yhteensä (tol A-X)	2 361 730	2 235 098	126 631	5,7
Koko teollisuus (tol CDE)	1 049 423	994 271	55 152	5,5
Palvelut (tol G-Q)	1 003 492	953 637	49 855	5,2
Kauppa (tol G)	636 589	605 780	30 810	5,1
Tehdasteollisuus (tol D)	924 319	883 513	40 806	4,6
Koko metalli (tol 27-34)	425 316	409 372	15 944	3,9
Puutavaran valm. (tol 202-205,361)	43 842	45 603	-1 761	-3,9
Kuljetus, varastointi ja tietoliik. (tol I)	123 235	128 942	-5 707	-4,4
Sähkötekniisten tuott. valm. (tol DL)	68 997	83 056	-14 059	-16,9
Informaatiosektori	106 106	127 866	-21 760	-17,0
Puun sahaus, höyläys ja kyll. (tol 201)	52 021	71 418	-19 398	-27,2

KEHITYS KESKI-KARJALASSA 1.-6.2008 / 1.-6.2007

Liike-elämän palvelut (tol K)
Koneiden ja sähkötekniisten tuotteiden valmistus (tol 29-33)
Rakentaminen (tol F)
Koko metalli (tol 27-34)
Kauppa (tol G)
Palvelutoimialat (tol G-Q)
Informaatiosektori (ICT)
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne (tol I)
Koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut (tol M-N)
Majoitus- ja ravitsemustoiminta (tol H)
Kaikki toimialat yhteensä (tol A-X)
Metallituotteiden valmistus (tol 28)
Jalostus (tol C-F)
Koko teollisuus (tol CDE)
Tehdasteollisuus (tol D)
Puutavaran valmistus (tol 202-205,361)
Puun sahaus, höyläys ja kyllästy (tol 201)

Pielisen Karjalan seutukunta

metalli ilonaiheina

Huonommin menee puutoimialalla. Puun sahaus on kääntynyt jyrkkään laskuun ja puutavaran valmistus on ollut jo useita vuosia laskusuunnassa ja sama pudotus jatkuu edelleen.

Jo vuonna 2007 seudun yritysten vienti väheni. Viennin kehitys on alkuvuonna synkentyntä entisestään: tehdasteollisuuden vienti on vähentynyt peräti 20 prosenttia viime vuoden vastaavaan kauteen verrattuna. Erityisesti puutoimialan laskusuhdanne näkyy viennin kehityksessä.

Kaikkien toimialojen henkilöstömäärä on kehittyntä Keski-Karjalassa suotuisasti vuodesta 2006 lähtien. Alkuvuonna henkilöstö on lisääntynyt seudun yrityksissä noin 5 prosenttia edeltävän vuoden vastaavaan aikaan. Kasvu on suurempaa kuin muualla maakunnassa.

Risto Hiltunen,
Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI

Rakentaminen ja palvelut kasvoivat, jalostuksessa haasteita

Vuoden 2008 alussa Pielisen Karjalan yritysten liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys oli negatiivista, mutta toisella neljänneksellä yritysten liikevaihto kasvoi 1,1 % edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Erityisen hyvää kehitys oli rakentamisessa ja palvelutoimialoilla. Takapakkia tuli jalostuksen liikevaihdon hiipumisesta sekä viennin määrän tuntuva vähenemisestä.

Palvelut palauttivat Pielisen Karjalan takaisin kasvu-uralle. Pielisen Karjalan kasvun vetureina olivat rakentaminen 22,7 %, kuljetus- ja varastointi 12,4 %, liike-elämän palvelut 12,1 % palvelutoimialat 9,7 % ja kauppa 9,2 %. Myös majoitus- ja ravitsemistoiminta kasvoivat.

Eryteisesti ulkomaisten matkailijoiden määrän kasvu ja Talvivaaran kaivoksen rakentamista voidaan pitää näiden kasvulukujen takana. Matkailussa olivat meneillään suuret rakentamisinvestoinnit Bomba-Hyväriälän alueella. Niitä voidaan pitää rakentamisen kasvun selittäjinä.

Myös muut palvelut kehittyivät suotuisasti: informaatiosektori kasvoi 12 % ja myös koulutus-, terveys- ja sosiaalipalveluissa nousu oli voimakasta – yli 30 %. Viimeksi mainitussa näkyvät voimakkaasti kasvava hoiva-alan yrittäjyys sekä koulutuksen lisääntyminen yritysten työvoimatarpeiden täyttämiseksi.

Jalostuksessa kehitys oli negatiivisempaa. Puun sahauksessa, höyläyksessä ja kyllästyksessä liikevaihdon trendi on suorastaan romahtanut vuoden takaiseen jaksoon verrattuna. Laskua tuli peräti 30,7 %.

Sen sijaan kasvu jatkui elintarvikkeiden valmistuksessa 8,7 %, metallituotteiden valmistuksessa 4,1 % sekä koneiden ja sähkötekniisten tuotteiden valmistuksessa 3,8 %.

Kasvuvauhdin hiipuminen näkyy selvästi erityisesti toisella vuosineljänneksellä. Taantuman vaikutusta hidastaa Pielisen Karjalan teollisuuden monipuolistuminen ja erityisesti metalliteollisuuden vahva kehitys.

Siirtyminen tilapäiseen hitaamman kasvun kauden näkyy Pielisen Karjalan teollisuuden luvuissa. Sitä vastoin palveluissa on kasvua. Yhtenä osatekijänä tähän kehitykseen on teollisuuden työpaikkojen muuttuminen liike-elämän palveluiden työpaikoiksi huollon ja kunnossapidon ulkoistusten kautta.

Pielisen Karjalassa eletään voimakkaan kehittämisen aikaa: Hanketoiminnan painopisteenä on yritysten verkostoitumisen ja sitä kautta kasvun kiihdyttäminen.

Myös uudet avaukset matkailu- ja mediatoimialoilla tuovat lisänousua alueelle.

Asko Saatsi
Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy

-6.2007

Liikevaihto

Liikevaihto 1000 e		Muutos	
1.-6.2008	1.-6.2007	1 000 e	%
6 227	4 507	1 719	38,1
37 302	29 812	7 490	25,1
33 631	27 420	6 211	22,7
42 171	35 010	7 161	20,5
70 043	62 136	7 907	12,7
108 903	97 271	11 632	12,0
2 849	2 632	216	8,2
20 039	18 938	1 101	5,8
4 281	4 107	174	4,2
4 211	4 095	116	2,8
331 650	322 887	8 763	2,7
5 857	5 896	-39	-0,7
206 793	211 877	-5 084	-2,4
173 564	184 139	-10 575	-5,7
141 602	158 556	-16 954	-10,7
24 992	34 638	-9 646	-27,8
26 238	40 608	-14 370	-35,4

KEHITYS PIELISEN KARJALASSA 1.-6.2008 / 1.-6.2007

Liikevaihto

	Liikevaihto 1000 e		Muutos	
	1.-6.2008	1.-6.2007	1 000 e	%
Koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut (tol M-N)	7 766	5 929	1 838	31,0
Rakentaminen (tol F)	20 536	16 731	3 805	22,7
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne (tol I)	17 971	15 988	1 983	12,4
Informaatiosektori (ICT)	4 193	3 744	449	12,0
Liike-elämän palvelut (tol K)	9 945	8 920	1 025	11,5
Palvelutoimialat (tol G-Q)	151 129	137 795	13 334	9,7
Kauppa (tol G)	104 598	95 798	8 800	9,2
Elintarvikkeiden valmistus (tol DA)	13 342	12 277	1 065	8,7
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (tol H)	8 927	8 221	706	8,6
Metallituotteiden valmistus (tol 28)	5 690	5 463	226	4,1
Koneiden ja sähkötekniisten tuotteiden valmistus (tol 29-33)	8 613	8 294	319	3,8
Koko metalli (tol 27-34)	14 573	14 610	-36	-0,2
Kaikki toimialat yhteensä (tol A-X)	349 520	353 191	-3 671	-1,0
Jalostus (tol C-F)	189 213	208 539	-19 325	-9,3
Koko teollisuus (tol CDE)	170 081	192 054	-21 973	-11,4
Tehdasteollisuus (tol D)	162 699	186 057	-23 358	-12,6
Puutavaran valmistus (tol 202-205,361)	3 912	4 620	-708	-15,3
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (tol 201)	47 021	67 896	-20 875	-30,7

Metallituotteiden valmistus (28)

Metallituotteiden valmistuksen kasvu tasoittunee hieman, sillä vuoden 2008 ensimmäisen vuosipuoliskon kasvu on ollut 11 %.

Toimialalla elettiin voimakasta kasvun aikaa vuonna 2007. Liikevaihto nousi Pohjois-Karjalassa miltei 18 %, kun vuonna 2006 kasvu oli 9,4 %. Maakunnan trendi on noudatellut toimialan valtakunnallista kehitystä koko kulumassa olevan vuosikymmenen ajan. Vuoden 2008 alkupuoliskolla Pohjois-Karjala on kuitenkin pudonnut valtakunnallisesta vauhdista jonkin verran. Koko maassa kasvua syntyi tuolla ajanjaksolla 14,5 %.

Toimialan toimipaikkojen lukumäärä kymmeneen viimeisen vuoden aikana on kasvanut noin 10 % ja on nyt tuon ajanjakson korkeimmalla tasolla. Jo vuoden 1995 lopulla maakunnassa oli metallituotteiden valmistuksen alalla noin 120 toimipaikkaa. Tällä hetkellä toimipaikkojen lukumäärä on 146.

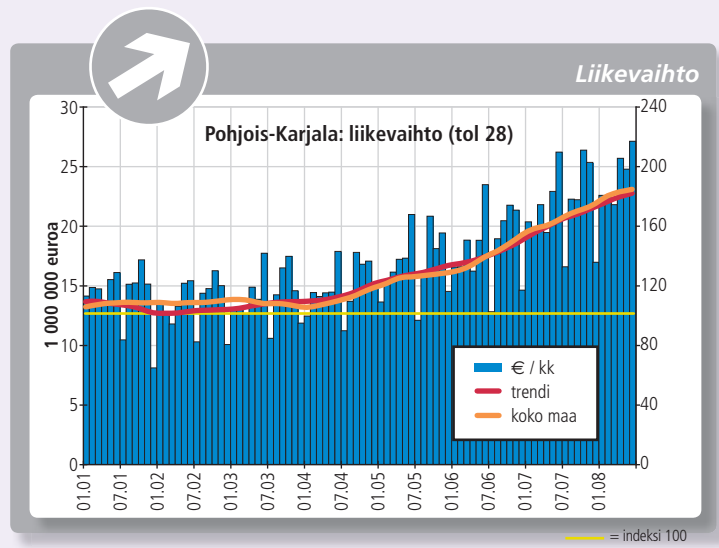
Useat toimialan yrityksistä ovat maakunnan kone- ja laitevalmistustoimialan yritysten sopimusvalmistajia tai alihankkijoita, joten viimeksi mainitun

toimialan kehitys heijastuu pidemmän aikavälin tarkastelussa myös metallituotevalmistukseen. Alalla on maakunnassa myös merkittävää muuta teollisuutta, mm. lukkojen valmistusta.

Tilaukset ovat kone- ja laitevalmistuksen puolella olleet vielä suhteellisen vahvat, mutta tulevaisuuden ennuste on selkeästi epävarmampi kuin viimeisen vuoden aikana vallinnut markkinatilanne.

Toimialan henkilöstömäärä Pohjois-Karjalassa on ollut kasvussa vuosien 2002 ja 2003 laskun jälkeen. Vuonna 2005 kasvua oli 6 % edelliseen vuoteen nähden. Vuonna 2006 kasvua oli 4,5 %. Vuonna 2007 kasvu voimistui entisestään ollen 9 %. Vuoden 2008 aikana nousu on hiipunut ja mennyt lähelle vuoden 2006 tasoa ollen 4 %.

Mikäli suhdanne-ennusteet pitävät paikkansa, tä-

Koko metalli (27-34)

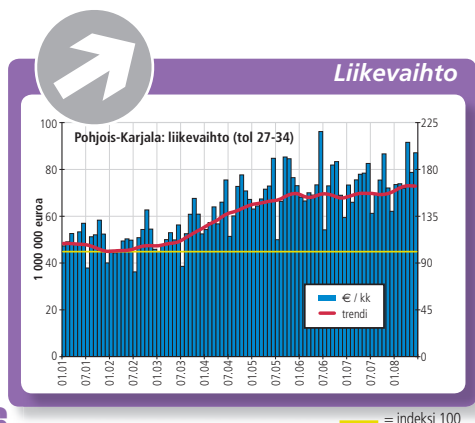
Koko metallin toimialaryhmässä alan yritysten liikevaihto nousi Pohjois-Karjalassa 1,9 % vuonna 2007. Vuonna 2006 toimialaryhmän liikevaihdon kehitys oli positiivinen 0,5 % verran.

Vuonna 2005 nousua oli vielä 11 % edellisestä vuodesta. Vuoden 2008 ensimmäinen puolisko on ollut hieman suotuisampaa, sillä tammi-kesäkuussa liikevaihto kasvoi 5,1 % viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Koko metallin toimialaryhmässä on toimipaikkoja Pohjois-Karjalassa noin 260. Määrä on samalla tasolla kuin kymmenen vuotta sitten. Työpaikkoja näissä on noin 5 000.

Metallin toimialaryhmän yritysten henkilöstön määrä Pohjois-Karjalassa on viime vuosina kasvanut selvästi liikevaihdon kasvua vähemmän. Alkuvuoden osalta tietoja ei ole vielä käytettävissä, mutta alatoimialojen kehityksen perusteella arvioiden henkilöstömäärä lienee vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna.

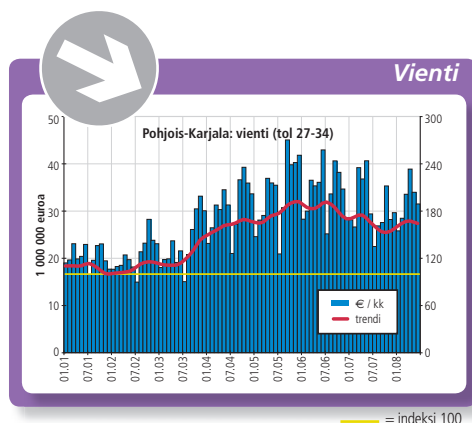
Toimialan vienti väheni vuoden 2007 ensimmäisellä puoliskolla yli 4 %. Toisella vuosipuoliskolla negatiivinen kehitys oli vielä voimakkaampaa ja koko vuoden viennin kehitys oli 9,5 % pienempi kuin edellisenä vuonna.

Vuoden 2008 alkupuolella ventiliiliikevaihto väheni 4,3 prosenttia. Tammi-maaliskuussa 2008 laskua oli 6,6 prosenttia ja huhti-kesäkuussa 2,3 prosenttia edellisvuoden vastaaviin ajankohtiin verrattuna.

Koko metallia koskevat samat haasteet kuin metallituotteiden tai koneiden ja laitteiden tuotannon toimialoilla.

Tapio Kinnunen

Sähkötekni- tuotteiden valmistus (DL)

Sähkötekni-
tuotteiden valmistuksen liikevaihdon ennätys, noin 240 miljoonaa euroa, on vuodelta 2004. Vuoden 2007 liikevaihto oli n. 150 miljoonaa euroa, mikä oli 30 % edellisvuotta pienempi.

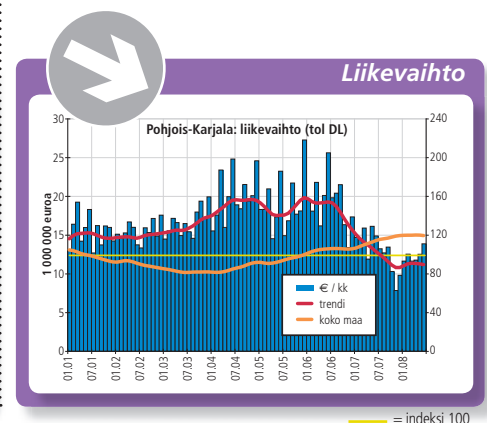
Tämän vuoden liikevaihdoksi tulee noin 110 miljoonaa euroa.

Negatiivinen kehitys oli suurinta viime vuoden jälkipuoliskolla johtuen yhdestä maan suurimmasta alueellisesta äkillisestä rakennemuutoksesta. Pudotus oli 3. vuosineljänneksellä 35 % ja viimeisellä kvartaalilla peräti 40 %. Tämän vuoden 1. kvartaalin kehitysluku oli vielä 20 % edellisen vuoden vastaavaa ja 2. kvartaalin 11 % edellisen vuoden vastaavaa pienempi.

Muutokset kertovat Perlos Oyj:n Pohjois-Karjalan tuotannon alasajosta. Jatkavaa ja osittain korvaavaa tuotantoa on saatu aikaiseksi, mutta muutokset ovat silti kovin tuntuvia

Henkilöstön määrän kasvoi vielä 2005, mikä jälkeen kehitys on ollut negatiivista. Koko alkuvuoden 2008 kehitys oli noin 45 % miinuksella verrattuna edellisvuoteen, mikä sekkin oli keskimäärin -20 %.

Toimiala on hyvin vienti-intensiivistä, joten suurten markkina-alueiden hintajoustot heijastuvat täkäläiseen tuotantoon äkillisinä ja odottamattomina vaihteluina. Globalisaation ja kansainvälistymisen kehittyminen on tuonut yrityksille merkittäviä mark-

mänkin tason säilyttäminen on haasteellista. Lisäksi alan kilpailukyvyyn lisäämiseksi automaation tasoa tullaan jatkossa lisäämään, jolloin työvoiman tarve ei välttämättä nouse kuten ennen, vaikka tuotantomäärät kasvaisivat.

Vienti metallituotteiden valmistuksessa Pohjois-Karjalassa on viime vuosina kasvanut ripeästi: vuonna 2005 viennin arvon kasvua oli noin 18 % ja vuonna 2006 noin 23 %. Vuoden 2007 aikana vienti alkoi pienetä. Vuoden 2007 viennin kokonaiskasvu oli kuitenkin 14,9 %. Viennin osuus liikevaihdosta oli vuonna 2007 metallituotteiden valmistuksessa noin 28 %.

Vuoden 2008 ensimmäisen vuosipuoliskon viennin kehitys osoitti myös tasoittumisen merkkejä ollen 6,7 %. Kehitys indikoi toimialan haasteellista lähitulevaisuutta

Pidemmällä aikavälillä toimialalla on mahdollisuuksia säilyä vahvana Pohjois-Karjalassa, mutta se edellyttää alan kehittämiseen panostamista ja yritysten kansainvälisen kilpailukyvyyn parantamista. Kehittäminen tulee kohdistua kokonaisvaltaisesti yritysten tuotteisiin, valmistustekniikkaan ja henkilöstöön. Näiden kautta yritysten taloudellinen kannattavuus paranee.

Tapio Kinnunen

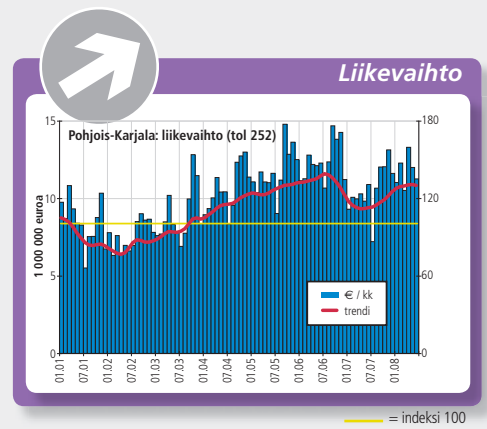
Muovituotteiden valmistus (252)

Muovituotteiden valmistuksen liikevaihto yltyä vuositasolla noin 140 miljoonaa euroon 29 yrityksen voimin. Kasvu oli selkeää koko 2000-luvun, kunnes taittui vuonna 2007.

Tuotanto on kääntynyt ainakin toistaiseksi entiselle tasolle; kaikki alkuvuoden 2008 kuukaudet ylittävät jopa selkeästi viime vuoden vastaavat ja vuosipuoliskon arvo on 17 % edellisen vuoden vastaavaa korkeampi.

Joensuun seudun osuus kokonaistuotannosta on kolme neljäsosaa. Vajaa puolet tuotannosta menee vientiin. Viennin kasvu oli 1. kvartaalilla 20 % ja toisella 16 %. Vienti on sekä haaste että mahdollisuus.

Toimiala yrittää sopeutua kansainvälisten markkinoiden kovaan kilpailuun. Henkilöstön määrän kehi-

ty oli alenevaa 2000 - 2007, mutta nyt alkuvuoden kuukausien luvut ovat huomattavan positiivisia, 1. kvartaali +18 %, toinen +23 %.

Erkki Rönkkö

Koneiden ja laitteiden valmistus, tol DK

kinoita ja uusia paikkoja, joissa voidaan harjoittaa tuotantoa menestyksellisesti.

Valtakunnallisestikin elektroniikka- ja sähköteollisuuden rakennemuutos on ajoittunut 2000-luvulle, sitä ennen se oli selvää kasvua koko Suomessa. Muutaman viimeisen vuoden aikana Suomessa olutta tuotantoa on siirretty lähelle massamarkkinoita ja/tai halvempien työvoimakustannusten alueille.

Yritykset pärjäävät ulkomailla, mutta menestys ei heijastu enää Suomeen, vaan tapahtuu Suomen kustannuksella. Maan tulevaisuus on enemmän tai vähemmän prototuotteistuksen ja ramp-up'ien varassa. Meillä ei enää valmisteta Kauko-Idän tarpeisiin, vaan sieltä tuodaan meidän omiin ja vientiteollisuutemme tarpeisiin yhä suurempia järjestelmä- ja laitekokonaisuuksia.

Koneisiin ja laitteisiin integroitava teollisuuselektroniikka on pienimuotoisempaa ja vaativampaa. Se näyttää pystyvän pitämään puoliaan myös suomalaisessa tuotannossa.

Teknologioteollisuuden kehityksen tietä näyttää nykyisin kone- ja laitevalmistus ja metalliteollisuus yleensä – ei elektroniikka. Elektroniikkapuolella kehityksestä vastaa sähkötekninen teollisuus, ei tietoliikennevälineiden valmistus.

Erkki Rönkkö

Koneiden ja laitteiden valmistuksen toimialan liikevaihto kasvoi Pohjois-Karjalassa 12,7 % vuonna 2007. Muutos oli erittäin positiivinen verrattuna vuoteen 2006, jolloin liikevaihto laski 7,3 %.

Vaikka vuoden 2007 ensimmäisellä puoliskolla näytti, että kasvu olisi pysähtymässä, niin vuoden viimeisillä kuukausilla oli voimakasta positiivista kehitystä. Viimeisellä neljänneksellä kasvu oli 15 % luokkaa.

Koko maassa toimialalla liikevaihto kasvoi koko maassa 14,6 % vuonna 2007. Näyttää siltä, että valtakunnallisesti toimialan kehitys jatkuu edelleen vuonna 2008, sillä viimeisen puolen vuoden aikana kasvu on kertynyt 9 prosenttia.

Toimialaan vaikuttavat kuitenkin maailmantaloudesta heijastuvat epävarmuustekijät ja rahoituksen kallistuminen. Vientimaiden talouden kehittyminen on tällä hetkellä epävarmaa, kun rahoituskriisin vaikutusten laajuudesta eri maissa ei ole tietoa.

Jos vaikutukset ovat voimakkaita, ne tulevat heijastumaan myös erittäin vahvasti koneita ja laitteita valmistavaan teollisuuteen. Joka tapauksessa lähiaika tulee olemaan alalle haasteellinen.

Toimialalla toimipaikkojen lukumäärä Pohjois-Karjalassa on ollut jokseenkin vakiintunut noin 110:n tasolle jo kymmenen vuoden ajan. Toimipaikkakoh-tainen vuosiliikevaihto on toimialalla lähes kaksinkertaistunut vuodesta 2000. Toimialan merkittäviä

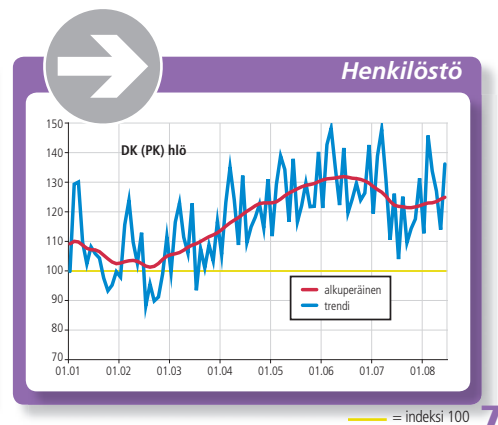
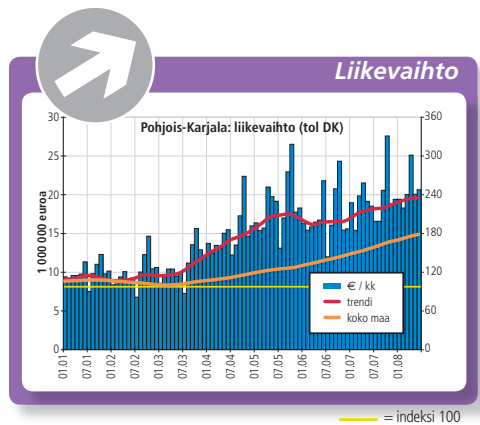
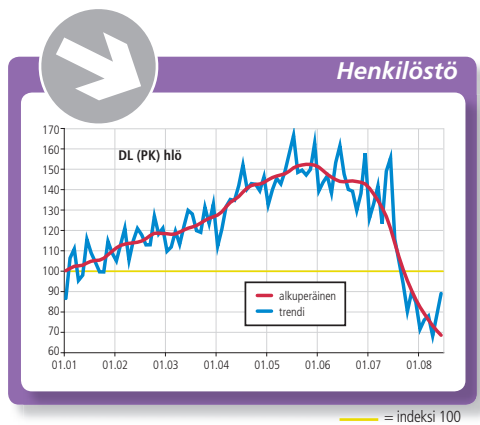
yrityksiä löytyy mm. metsäkoneiden sekä siirto- ja nostokoneiden valmistuksen alalta.

Alan tulevaisuuden näkymät ovat positiiviset, mutta raaka-aineiden kallistuminen ja ammattitaitoisen työvoiman saanti luovat alalle haasteita pidemmällä aikavälillä. Toimialalla korostuu entisestään tuotannon tehokkuuden kehittämisvaatimukset, kun kulut nousevat.

Pohjois-Karjalassa koneiden ja laitteiden valmistuksen toimialan henkilöstön määrä vuoden 2007 ensimmäisellä vuosipuoliskolla oli 4,6 % pienempi kuin vuotta aiemmin ja toisella vuosipuoliskolla henkilöstömäärä laski 8,4 % verrattuna edeltävän vuoden vastaavaan aikaan.

Vuoden 2008 alkupuoliskolla toimialan henkilöstömäärä väheni enää 0,6 % verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen. Muutosta toimialalla on henkilöstömäärässä tapahtunut, sillä vielä muutama vuosi sitten toimiala kuului henkilöstömäärältään nopeimmin kasvaviin aloihin. Kasvu taittui selvästi vuoden 2007 alussa, mistä lähtien toimialan henkilöstömäärä kääntyi laskuun, joka nyt näyttää tasaantuneen.

Tapio Kinnunen

Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (201)

Vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla toimialan liikevaihto laski 132,7 miljoonaan euroon, kun edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona liikevaihto oli 190,6 miljoonaa euroa. Laskua kertyi 30,4 %. Loppuvuoteen 2007 verrattuna liikevaihto laski noin 7 %.

Viennin suhteen lasku oli vielä suurempi. Edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna toimialan vienti laski vuoden 2008 alkupuoliskolla 37,4 %, noin 67 miljoonaan euroon. Toimialan henkilöstömäärä laski ajanjaksolla 9 %.

Vuoden 2008 alkupuoli oli etenkin sahateollisuudessa erittäin vaikea. Sahatukien kantohinnat eivät enää merkittävästi laskeneet. Samaan aikaan sahatavaran hinnan lasku jatkui jyrkkänä etenkin vientihintojen suhteen.

Edellytykset kannattavaan vientisahaukseen ovat

heikot. Tuotannon supistamistoimet alkoivat syyskuun 2007 ja ovat jatkuneet myös vuoden 2008 aikana. Käytännössä kaikki merkittävät vientisahat sekä Pohjois-Karjalassa että koko maassa ovat vähentäneet tuotantoaan rajusti.

Sahatavaran tuotanto Suomessa oli vuonna 2007 yhteensä 12,4 miljoonaa kuutiota. Vuonna 2008 tuotanto jäänee alle 10 miljoonan kuution.

Pienten paikallissahojen tilanne on huomattavasti vientisahoja parempi. Myös jatkojalosteiden, kuten höylätavaran kysyntä on ollut kohtuullisen hyvää.

Toimialan tulevaisuus näyttää juuri nyt erittäin haasteelliselta: uudisrakentaminen on heikkoa monilla päävientimarkkinoilla, myrskytyhot ovat tuoneet sahatukkimarkkinoille ylimäärän edullista

raaka-ainetta useissa kilpailevissa maissa, Keski-Eurooppaan on edelleen rakennettu lisää sahauskapasiteettia ja lisäksi heikko dollari vaikeuttaa vientiä Yhdysvaltoihin.

Venäjän vientitullien korotus 1.1.2009 alkaen 50 euroon kuutiometriltä lopettaa käytännössä sahatuonin tuonnin Venäjältä ja vaikeuttaa puunhankintaa erityisesti Itä-Suomessa.

Kriittisiä kysymyksiä tulevaisuudessa ovatkin, kuinka sahajen puuhuolto saadaan uudessa tilanteessa turvattu ja toisaalta, millaisia rakenteellisia muutoksia toimialan tervehdyttäminen tulee edellyttämään.

Jarkko Tenhunen

Puutavaran valmistus (202-205, 361)

Vuoden 2008 alkupuoliskolla toimialojen liikevaihto laski 16 % päättyen yhteensä 70,2 miljoonaan euroon. Samaan aikaan henkilöstömäärä väheni 5,9 %. Vuoden 2007 jälkimmäiseen puoliskoon verrattuna toimialojen liikevaihto väheni 5 %.

Toimialojen vienti väheni vuoden 2008 alkupuoliskolla 14,4 % edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna päättyen yhteensä 29,1 miljoonaan euroon.

Liikevaihdosta Pohjois-Karjalassa noin puolet syntyy puulevyjen valmistuksesta, muut merkittävät toimialat ovat rakennuspuusepäntuotteiden valmistus, kalusteiden valmistus sekä puuelementti ja -valmistalojen tuotanto.

Puutavaran valmistuksen toimialojen tilanne näyttää varsin haasteelliselta. Ensisijaisesti tuotteiden kysyntään vaikuttaa rakentamisen kehittyminen.

Kansallisella tasolla rakentaminen lienee vielä hienoisessa kasvussa 2008, mutta pientalaloitukset vähenevät voimakkaasti. Tämä heikentää puutuotteiden kysyntää.

Tilannetta parantaa näköpiirissä oleva korjausrakentamisen merkittävä kasvu, mikä lisää jalostettujen puutuotteiden kysyntää.

Jarkko Tenhunen

Kivituotteiden valmistus (267)

Kivituotteiden valmistuksen toimialalla on maakunnassa noin 20 toimipaikkaa, joiden vuosiliikevaihto on noin 70 miljoonaa euroa. Toimialalla muutamia vuosia vallinnut voimakkaan kasvun aika on kääntynyt laskuun viennin supistumisen myötä. Toimialan liikevaihdosta lähes 40 % tulee viennistä.

Vielä vuonna 2006 toimialan liikevaihto kasvoi noin 16 %. Käänteeseen tapahtui vuoden 2007 aikana, jolloin liikevaihto laski lähes 11 %. Kuluvan vuoden ensimmäisen puolikkaan kehitys kertoo toimialan laskusuhdanteen jatkuneen. Tammi-kesäkuussa 2008 kivituotteiden valmistuksen liikevaihto laski lähes 7 % vuoden 2007 alkupuoliskoon verrattuna.

Liikevaihdon vähenemisen syynä on ollut vuolukivituotteiden viennin heikkeneminen. Vuoden 2007 aikana kivituotteiden viennin arvo supistui 25,9 % huippuvuoden 2006 tasosta. Tammi-kesäkuun 2008 viennin arvo on jatkanut laskuaan ja oli lähes 27 % pienempi kuin viimevuoden vastaavana ajanjaksona.

Alkuvuonna kasvanut kotimaan myynti on tasa-painottanut toimialan viennin hiipumista. Toimialan tulevaisuuden haasteet ovat vahvasti sidoksissa yleiseen talouskehitykseen tärkeimmässä vientimaisa- ja kotimaisen kysynnän jatkumiseen.

Tuukka Arosara

Rakentaminen (F)

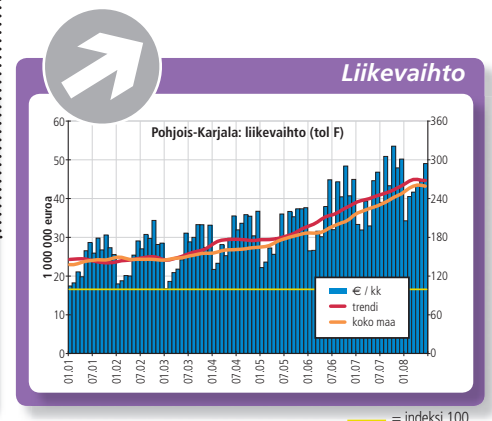
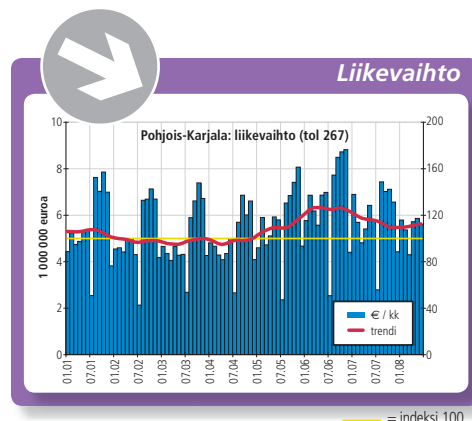
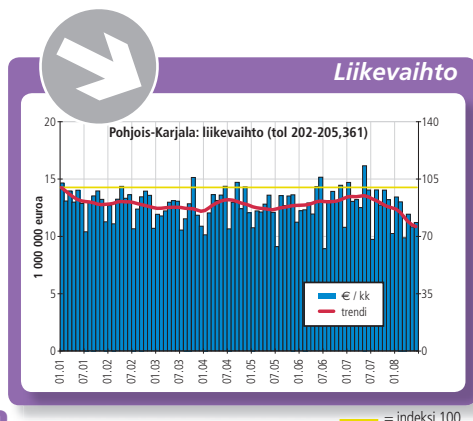
Vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla rakentamisen liikevaihto oli 252,9 miljoonaa euroa kasvun ollessa 10,6 % edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla henkilöstömäärä rakentamisessa kasvoi 10,3 % edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

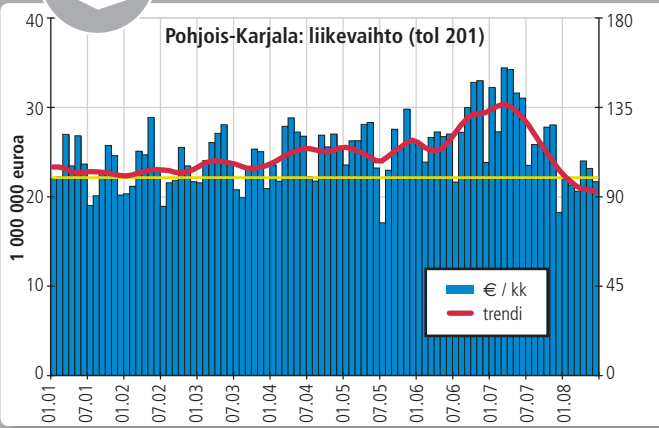
Toimialan kehitystä on pitänyt yllä etenkin alueen laaja liike- ja toimistorakentaminen. Näyttää siltä, että rakentamisen positiivinen trendi on kääntymässä laskuun.

Gloobaalien rahoitusmarkkinoiden kriisi ja kohonnut korkotaso ei edesauta toimialan liikevaihdon ja työllisyyden kehittymistä.

Jarkko Tenhunen

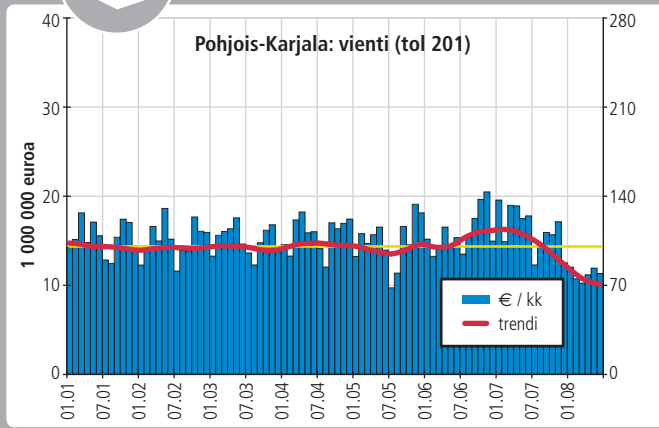

Liikevaihto

= indeksi 100

Liikevaihto

= indeksi 100

Kuljetus (I)

Kuljetus, varastointi ja tietoliikennepalvelut kasvoi ennen vuosituhannen vaihdetta yleisessä huumassa poikkeuksellisen hyvää vauhtia (lähes 25 % vuodessa), vakiintui sitten silloiselle ja nykyiselle tasolle. Kehitys on ollut koko maan keskiarvoa heikompaa.

Alalla toimii Pohjois-Karjalassa noin 650 yritystä ja kokonaisliikevaihto ylittää vuositason noin 320 miljoonaa euroon. Henkilöstömäärä ja liikevaihto ovat pysyneet samalla tasolla jo useamman vuoden.

Liikevaihdon kehitys maakunnassa on selvästi positiivisinta Pielisen Karjalassa.

Erkki Rönkkö

Elintarvikkeiden valmistus (DA)

Elintarvikkeiden valmistuksen liikevaihto on lähtenyt kasvuun vuoden 2007 aikana ja kasvu on jatkunut alkuvuoden 2008 puolella. Liikevaihdon nousu on ollut tammi-kesäkuussa 2008 nopeampaa verrattuna sekä kaikkien toimialojen liikevaihdon kasvuun Pohjois-Karjalassa että elintarvikkeiden valmistuksen liikevaihdon kasvuun koko maassa.

Myös elintarvikeyritysten henkilöstömäärä on kääntynyt nousuun koko 2000-luvun jatkuneen vähentämisen jälkeen. Elintarvikeyritysten lukumäärässä ja toimipaikkojen määrässä on ollut hienoista laskua.

Vuosina 2003 - 2006 elintarvikkeiden valmistuksessa liikevaihdon kehitys oli vaatimatonta. Vuonna 2007 liikevaihto kasvoi 6,1 % ja vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla 12,2 %.

Liikevaihdossa tapahtui tasonousu heti vuoden 2008 alussa, mutta selvää kasvutrendiä kuukausiliikevaihdossa ei sen jälkeen ole havaittavissa. Osataan liikevaihdon kasvuun lienee vaikuttanut yleismaailmallinen elintarvikkeiden hintojen nousu.

Elintarvikkeiden valmistuksen toimialan vuosiliikevaihto Pohjois-Karjalassa on noin 250 miljoonaa euroa. Liikevaihdosta runsas 80 % muodostuu Joensuun seutukunnalla.

Elintarvikkeiden valmistusta harjoittaa maakun-

nassa noin 80 yritystä, joilla on runsaat 90 toimipaikkaa. Pääosa yrityksistä on pieniä alle 20 henkilöä työllistäviä.

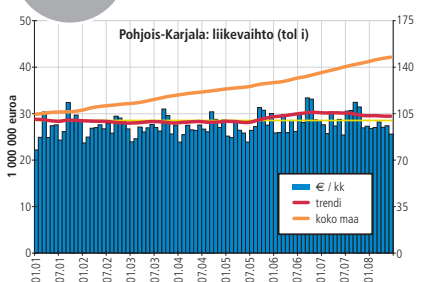
Valtaosa elintarvikejalostuksen liikevaihdosta muodostuu maitotaloustuotteiden valmistuksesta. Haasteita jatkossa toimialalla on mm. raaka-ainehuollon varmistamisessa.

Muita merkittäviä elintarvikealan yrityksiä maakunnassa löytyy leipomosektorilta ja lihanjalostuksesta.

Pohjoiskarjalaisten elintarvikeyritysten henkilöstön lukumäärä on lähes koko 2000-luvun vähentynyt 4-5 % vuosittain. Vielä vuonna 2007 vähennys oli 4,7 % edellisvuoden tasosta. Alkuvuonna 2008 kokopäiväisesti työskentelevien työllisten määrä kuitenkin kasvoi 4,6 % edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

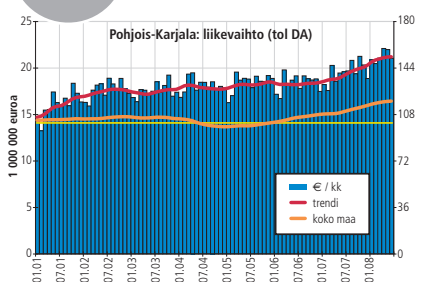
Timo Tanskanen

Liikevaihto

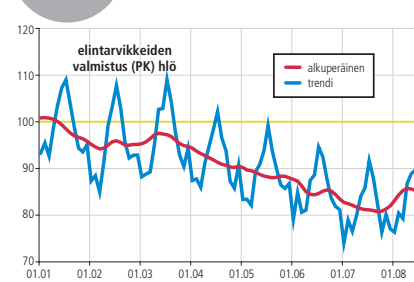
= indeksi 100

Liikevaihto

= indeksi 100

Henkilöstö

= indeksi 100

Liike-elämän palvelut (K)

Liike-elämän palvelujen liikevaihto on jatkanut kasvuaan. Trendi on ollut nouseva aina vuoden 2004 lopusta alkaen.

Toimialan liikevaihto oli tarkastelujaksolla 151 miljoonaa euroa ja puolivuosisimuutos on peräti 15,8 %. Toimiala on kasvanut maan keskimäärää nopeammin.

Toimialan yritykset ovat keskittyneet Joensuun seudulle. Joensuun seudun kasvu oli peräti 15 %. Keski-Karjalan seudulla tällä tarkastelujaksolla liikevaihto kääntyi kasvuun ja seutukunnalla saavutettiin huomattava 38,1 %:n nousu. Pielisen Karjalan seudulla saavutettiin myös merkittävä lisäys 11,5 %, vaikka vertailuluvut ovat pieniä.

Henkilöstömäärä on myös kasvanut edellisen vuo-

den vastaavasta ajankohdasta 9,1 %. Toimialasektorin yritysten lukumäärä on niin ikään lisääntynyt.

Liike-elämän palveluissa on edelleen kasvupotentiaalia: osaamisintensiivisten yritysten palvelujen merkitystä innovaatiotoiminnassa ei ole yrityksissä täysin tiedostettu.

Toimiala tuottaa lisäarvoa kaikille toimialoille ja tämän sektorin työpaikoilla on keskeinen rooli mui-

den toimialojen kasvussa ja kehittämisessä. Alan yritykset ovat innovatiivisia, palvelualojen innovatiivisimpia.

Seija Varis

Majoitus- ja ravitsemistoiminta (H)

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihto koko Pohjois-Karjalassa nousi 7,4 %, hitaammin kuin maassa keskimäärin. Kasvu on kiihtynyt edellisen vuoden vastaavaan kauteen verrattuna. Liikevaihdon yhteenlaskettu määrä oli 54 miljoonaa euroa. Kasvu on erityisen merkittävää, sillä se on ulkomaisten matkailijoiden osuuden lisäystä.

Joensuun seudulla sijaitsee yli puolet maakunnan majoitus- ja ravitsemistoiminnan yrityksistä ja kasvu oli 7,7 %. Keski-Karjalan seudulla matkailu kasvoi 2,8 %. Pielisen Karjalan seudulla liikevaihto kasvoi myös ja oli 8,6 %.

Henkilöstön määrä toimialalla nousi edellisen vuoden pienen laskun jälkeen 5,3 %. Majoitus- ja ravitsemistoiminta on työllistävä toimiala ja erityisesti sillä on positiivista vaikutusta muiden palvelujen ja kuljetuksen kysyntään.

Maakunnassa jatketaan toimialan kehittämistä strategian mukaisesti. Keski-Karjalan ja Pielisen Karjalan alueilla on saatu valmiiksi matkailun Master Planit ja niiden toteuttaminen on käynnistymässä.

Maakunnassa on käynnissä ja vireillä niin majoituskapasiteettia lisääviä investointeja kuin matkailun kehittämishankkeita. Seuraavana strategian mukaisena yhteisenä kehittämiskohteena on ohjelmapalveluiden lisääminen ja niiden kehittäminen kansainväliselle laatu tasolle. Toinen iso kehittämis- kohde on sähköisen matkailukokonaisuuden luominen maakuntaan.

Vertailukauden lukujen perusteella matkailu on edelleen kasvua ja nousun arvioidaan jatkuvan mutta hidastuen. Toimialan kehittämisen vahvana tavoitteena on matkailutulon merkittävä lisääminen.

Seija Varis

Kauppa (G)

Kaupan liikevaihto koko Pohjois-Karjalan osalta kasvoi odotetusti ja liikevaihdon lisäys edellisen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna oli 6,2 %. Koko maan suhteellinen liikevaihdon muutos samalla jaksolla oli 9,9 %. Toimialan liikevaihto yhteensä oli tarkastelujaksolla 811 miljoonaa euroa.

Henkilöstön määrä kasvoi edelleen ja tehtyjen henkilötyövuosien kasvu oli edellisen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna 6,1 %.

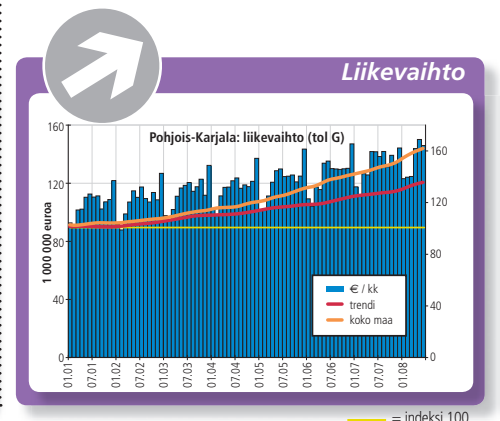
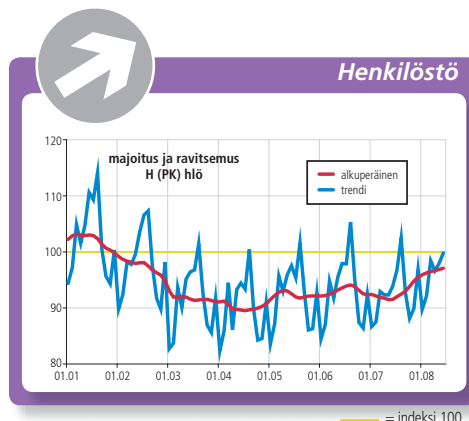
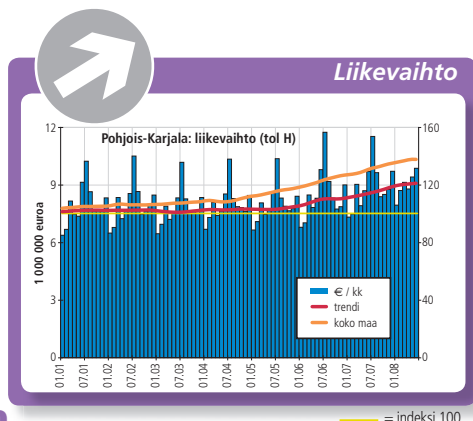
Joensuun seudulla kaupan kasvu oli tarkastelujaksolla 5,1 %. Keski-Karjalan seudulla liikevaihto nousi reippaasti ja oli 12,7 %, Pielisen-Karjalan seudulla nousua oli 9,2 %.

Kaupan myynnin suotuisa kehitys vaikuttaa muihin taloudellisiin aktiviteetteihin; kaupalla ja muulla palvelutuotannolla on potentiaaliset mahdollisuudet korvata väheneviä teollisuustyöpaikkoja. Kauppa on suuri toimiala ja sillä on suuri vaikutus maakunnan imagolle ja kehitykselle.

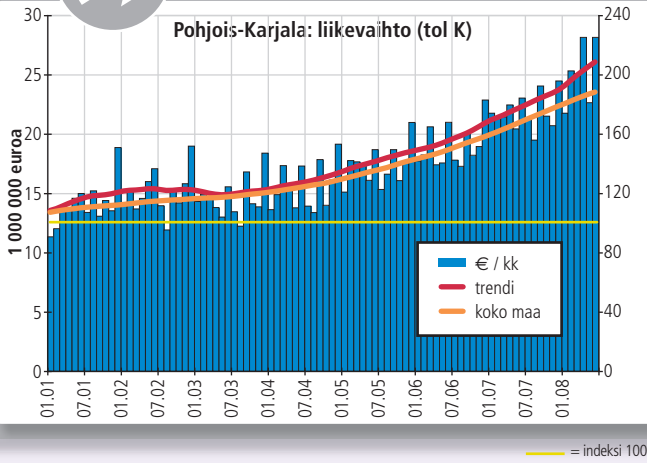
Kaupan kehityksen trendi on ollut nouseva. Ennusteiden valossa kasvu kuitenkin hidastuu vuoden 2008 loppupuolella.

Toimiala on investoinut viimeaikoina voimakkaasti ja toteutuneet luvut osoittavat, että asiakkaat ovat ottaneet investoinnit hyvin vastaan. Kaupan roolin ennakoita vahvistuvan tulevaisuudessa tavaroiden ohella myös palvelujen tuottajana; toimiala kehittää jatkuvasti uusia kaupan konsepteja ja mm. sähköinen asiointi ja verkkokauppa ja tavaroihin liittyvät toimitukset kotiin tulevat kasvamaan.

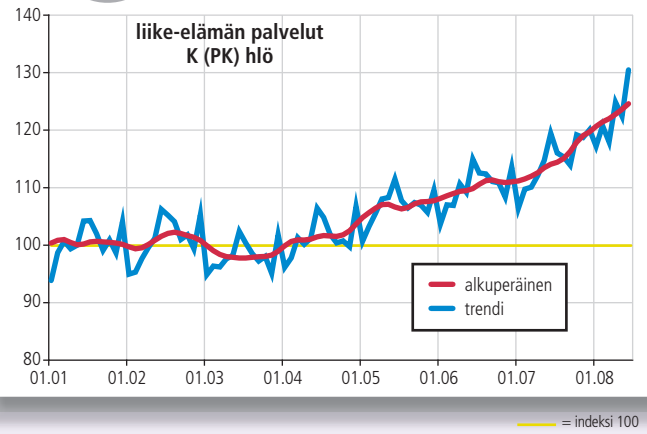
Seija Varis

Liikevaihto

Henkilöstö

Yksityiset koulutus-, terveys- ja sosiaalipalvelut (M-N) ICT ja Tietojenkäsittelypalvelut (72)

Yksityisten terveys- ja sosiaalipalvelujen jo pitkään vallinnut hyvä kehitys jatkui vuoden 2008 alkupuoliskolla. Maakunnan tasolla toimialan liikevaihto kasvoi tammi-kesäkuussa yli 22 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan aikaan.

Seutukuntatasoisessa aineistossa on terveys- ja sosiaalipalvelujen lisäksi yksityiset koulutuspalvelut (tol M). Yli kolme neljännestä näiden toimialojen liikevaihdosta syntyy Joensuun seutukunnassa. Pielisen Karjalan osuus toimialojen liikevaihdosta oli vuoden 2008 ensimmäisellä puolikkaalla noin 15 % ja Keski-Karjalan hieman yli 8 %.

Seutukunnittain tarkasteltuna kasvu oli voimakkaita Pielisen Karjalassa, jossa toimialojen liikevaihto kasvoi tammi-kesäkuussa lähes kolmanneksen viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Pielisen Karjalassa tapahtunut voimakas kasvu selittää 25 % koko toimialan liikevaihdon lisääntymisestä maakunnassa.

Myös Joensuun seutukunnassa toimialojen kasvu oli voimakasta 16,5 % ja vain hieman maakunnan keskimääräistä kasvua pienempää. Keski-Karjalassa yksityisten koulutus, terveys ja sosiaalipalvelujen kasvu oli hyvin maltillista ja liikevaihto lisääntyi noin 4 % vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna.

Tulevien kuukausien kehitys näyttää, missä määrin yleinen talouden epävarmuus vaikuttaa toimialojen kehitykseen, vai ovatko ne suojassa vaihtuvilta suhdanteilta. On selvää, että jo pelkästään väestön ikääntyminen ylläpitää terveys- ja sosiaalipalvelujen kysyntää myös tulevaisuudessa.

Tuukka Arosara

Informaatio- ja kommunikaatio-tekniikan kehitys on merkittävä muiden toimialojen kehityksen kannalta. Tietotekniikka ja elektroniikka integroituvat kaikkialle tuoden tehoa ja tuottavuutta eri toimintoihin ja tuotteisiin.

ICT-sektorin tuotannon arvo on Pohjois-Karjalassa noin 260 - 300 miljoonaa ja tuotannosta yli 90 % syntyy Joensuun seutukunnassa. Luku sisältää mm. sähkö- ja elektroniikkateollisuuden, teleliikenteen (=puhelinoperaattorit), tietojenkäsittelypalvelut, kustannustoiminnan, mainos- ja markkinointipalvelut ja elokuva- ja videotoiminnan. Toimintoihin sisältyy teollista tuotantoa ja palvelujen tuotantoa.

Kun kehitysluvuista puhdistetaan toisaalla kommentoitu sähkö- ja elektroniikkateollisuus, alkuvuoden 2008 liikevaihto laski noin 15 % edellisvuoden alkuvuodesta ja loppuvuoden 2007 arvo 24 % edellisen vuoden vastaavasta. Elektroniikan alasajo on vaikuttanut selkeän negatiivisesti muuhun ICT:hen.

Pielisen-Karjalassa liikevaihto oli alkuvuodesta 12 % edellisvuoden alkuvuotta isompi. Keski-Karjalan informaatiosektorin liikevaihto on kasvanut viimeiset puolitoista vuotta. Molempien alueiden positiivista kehitystä selittää se, että niiden ICT:ssä on kyse muusta kuin elektroniikasta.

Koko talousalueen henkilöstömäärän kehitys oli negatiivista verrattuna edellisen vuoden alkuvuoteen. Kehitys on ollut samankaltaista viimeiset 2 vuotta.

Alan merkitystä ei tule väheksyä, eikä kehitys ole ollut niin heikkoa kuin mitä tilastot näyttävät. Osa kehityksestä ja kasvusta integroituu muiden toimialojen sisälle, eikä näy näissä erillistilastoissa.

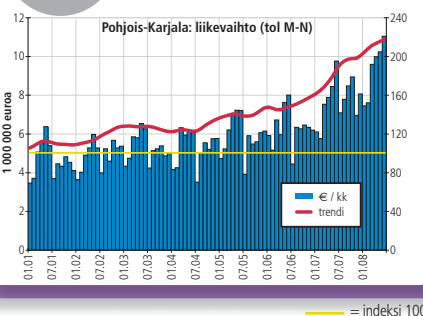
Tietojenkäsittelypalvelujen kasvukehitys on ollut hyvinkin suotuisaa jo vuodesta 2003. Kahtena viimeisenä vuotena kasvu on ollut vuositasolla noin 17 - 18 % ja sitä ennen 12 - 13 %.

Pielisen Karjalan ja Keski-Karjalan kasvulujuja ei ole volyymien vähäisyyden takia saatavilla. Muun kuin Joensuun seudun tuotannon arvoksi voidaan arvioida alle 5 miljoonaa euroa.

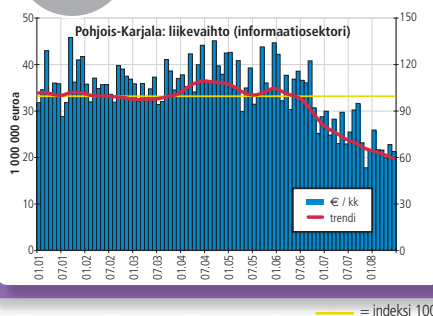
Koko talousalueen henkilöstömäärä on noussut neljästä perättäisestä vuodesta; 2007 +14 %, alkuvuonna 2008 +18 %. Vaikka henkilöstön määrä ylittää vasta nyt suunnilleen huippuvuoden 2002 lukuihin, osaavista henkilöistä on puutetta.

Erkki Rönkkö

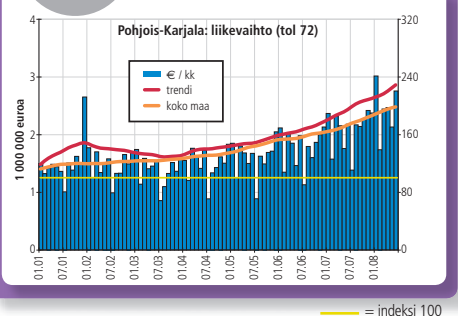
Liikevaihto

Liikevaihto

Liikevaihto

Julkaisun rahoittaja

- Pohjois-Karjalan TE-keskus

Yhteistyökumppanit

- Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

- JOSEK Oy

- Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy

- Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy

Pohjois-Karjalan talouskatsaus 2 • 2008

Tilastoaineisto: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Aineistojen käsittely, taulukot ja kuvat: TE-keskus,

Alueellinen ennakointi työkaluksi Pohjois-Karjalassa -hanke.

Graafinen suunnittelu ja taitto: Idealmainos Oy

Painatus: Kainuun Sanomain Kirjapaino Oy

Painosmäärä: 1 500 kpl

Ilmestyminen: kaksi kertaa vuodessa

Toimituskunta:

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Tuukka Arosara
projektisuunnittelija

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Liisa Huusko
projektipäällikkö

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Tapio Kinnunen
kansainvälistymispäällikkö

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Jarkko Tenhunen
teknologia-asiantuntija

Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy
Risto Hiltunen
toimitusjohtaja

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Erkki Rönkkö
toimialapäällikkö

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Matti Kuosmanen
johtaja

Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy
Asko Saatsi
toimitusjohtaja

Joensuun Seudun Kehittämisyhtiö
JOSEK Oy
Pekka Nuutinen
vt. toimitusjohtaja

Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy
Suvi Spoof
seutumarkkinoija

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Timo Tanskanen
rahoituspäällikkö

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Seija Varis
yrittäjä

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Pasi Hirvonen
EU-tiedottaja

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Seppo Tiainen
kuntakehityspäällikkö

Vipuvoimaa
EU:lta

Katsaus on luettavissa myös Internetissä:

www.te-keskus.fi/pohjois-karjala, www.josek.fi, www.pohjois-karjala.fi, www.keti.fi, www.pikes.fi